

Rafael Masó en còmic

Text > JORDI CASALS

L'escriptor Josep Pastells i el notaire Iván García, que ja havien treballat plegats a *Ferrater Mora, filòsof*, tornen a formar tandem per narrar-nos, en vinyetes, una biografia de qui va ser polític, activista cultural i membre destacat de la societat gironina; a més d'arquitecte, és clar. Dibueixada a tinta negra, documentada amb rigor i amb un ritme amè i àgil, és una magnífica oportunitat per apropar-se a la figura del creador noucentista.

El còmic comença en l'actualitat, quan una família —amb *cameo* inclòs del guionista— es disposa a sopar. En acabar l'àpat, el nen demana a la mare que li expliqui un conte per anar a dormir, però no vol cap aventura de nans, gegants, llops o bruixes. El que vol és que li expliqui, altre cop, la història del besavi, que no és cap altre que Rafael Masó. Des d'aquest encertat punt de vista familiar, el guió posa la lupa en tres aspectes: el vessant més personal i familiar, el d'home públic, i l'arquitectònic i artístic.

Masó, geni i figura, va ser una personalitat importantíssima en el seu temps. Implicat en la política i amb aptituds per a les arts, va ser molt més que un arquitecte. A més de participar en diferents publicacions i revistes,

va ser membre fundador de la Societat Athenea per al foment de les arts —l'edifici on se n'ubicà la seu també va ser obra seva. Però no sols dissenyava edificis, sinó que també pintava i escrivia, i fins i tot va guanyar premis en els Jocs Florals de Girona més d'una vegada. Com a polític, es va relacionar amb les Joventuts i amb Acció Catalana, i va arribar a ser regidor de l'Ajuntament de Girona.

Tot aquest activisme cultural i polític queda recollit magistralment a l'obra, que, a més de fer una radiografia de la vida cultural gironina de començament de segle, retrata un reguitzell de primeres espases modernistes i noucentistes, com ara Gaudí, Torres i Bages, Puig i Cadafalch, Prudenci Bertrana, Carles Rahola, Eugeni d'Ors, Miquel de Palol, Joan Solà...

El seu perfil humà —home de família, pare de set fills, catòlic, tradicionalista i catalanista— s'explica a través de diverses anècdotes. Una de les més entranyables relata la lluita de dos joves enamorats —Rafael Masó i Esperança Bru— digna d'una novel·la per entregues, fins que la parella aconsegueix que el pare de la núvia autoritzi el matrimoni.

Tot i que hi trobem paisatges de moltes ciutats europees, la protagonista de

PASTELLS, JOSEP; GARCÍA, IVÁN.
Rafael Masó, arquitecte. Girona:
Llibres del Segle, 2022. 48 p.

Rafael Masó, arquitecte és la província i la ciutat de Girona. A més de les seves reformes i creacions arquitectòniques, hi apareixen espais emblemàtics de la ciutat, com la Catedral, Sant Fèlix o la plaça del Vi, sempre dibuixats amb molt realisme i detall.

En definitiva, un còmic fet amb talent i ofici, de lectura amena, al qual es pot aplicar la màxima horaciana del *prodesse et delectare* —ensenyar i fer gaudir. Amable, políticament correcte, sense cap estirabot i força conservador, és doncs un fidel reflex de com va ser el seu protagonista.

La indefectible persistència del passat

Text > LAURA REIXACH

Hi ha llibres que contenen el germen d'un milió d'històries, llibres que ens satisfan la curiositat en relació amb uns personatges i amb uns esdeveniments concrets, però que en deixen d'altres, tan sucosos o més, en el tinter, i només ens en donen a tastar uns pocs paràgrafs. A *Tot passa dues vegades*, Pilar Francès ens submergeix, amb una prosa que flueix sense entrebancs, en una d'aquestes narracions omnívores. El relat de Francès, premiat amb el cinquè Premi Empordà de Novel·la, és un

d'aquests que ho abracen tot però que, malgrat aquest agosarat atreviment, està embastat i cosit amb notable ofici i enginy. Gràcies a això, les seves gairebé tres-centes pàgines s'engoleixen amb la mateixa facilitat i delit que hom es cruspeix una presa de xocolata. Un plaer que augmenta, si hom és de les comarques gironines o n'és un bon coneixedor, perquè l'autora transmuta en matèria literària un reguitzell de personatges, espais i localitats d'aquestes contrades amb una provada solvència en la riquesa i la documentació de de-

talls. Un empelt en aquesta primera novel·la de ficció de Francès, el del rigor documental, que és fruit de la trajectòria prèvia de l'autora en temes de memòria històrica, com prova la novel·la testimonial *Quan calmin els mals vents* sobre la biografia del seu avi patern, un mariner republicà exiliat a França.

El conreu del conte per part de l'autora també traspua a *Tot passa dues vegades*, així com el coneixement de recursos literaris per dotar la narració d'una fluïdesa que encadena les